

ความพึงพอใจของเกษตรกรรุ่นใหม่ต่อการฝึกอบรมหลักสูตรเตรียมความพร้อม การเป็นผู้ประกอบการเกษตรกรรุ่นใหม่ ในกรุงเทพมหานคร

Satisfaction of Young Smart Farmer towards the New Agricultural Entrepreneurs Training Course
in Bangkok

ประวุฒิ ทัศนาลี¹ และดวงกมล ปานรศทิพ ธรรมาธิวัฒน์¹
Prawut Tassamalee¹ and Duangkamol Panrosthip Thunmathiwat¹

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาและเปรียบเทียบความพึงพอใจของเกษตรกรรุ่นใหม่ต่อการฝึกอบรมหลักสูตรเตรียมความพร้อมการเป็นผู้ประกอบการเกษตรกรรุ่นใหม่ ในกรุงเทพมหานคร 2) ศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรรุ่นใหม่ต่อการฝึกอบรมหลักสูตรเตรียมความพร้อมการเป็นผู้ประกอบการเกษตรกรรุ่นใหม่ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเกษตรกรรุ่นใหม่ที่ได้รับการอบรม จำนวน 38 ราย ร่วมกับการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติพรรณนา และสถิติ t-test และ F-test ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรรุ่นใหม่ที่ได้รับการอบรมเป็นเพศหญิง ร้อยละ 55.3 มีอายุระหว่าง 30-39 ปี ร้อยละ 26.3 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 31.6 ประกอบอาชีพหลักเป็นเกษตรกร ร้อยละ 71.1 รายได้ต่อเดือน 5,000-10,000 บาท ร้อยละ 55.3 จำนวนปีที่ผ่านการประเมิน Young Smart Farmer 1 ปี ร้อยละ 36.8 ช่องทางการรับรู้ข่าวสารการอบรมจากเจ้าหน้าที่รัฐ ร้อยละ 68.9 ระยะทางจากที่พักมาสถานที่อบรม 20-29 กิโลเมตร ร้อยละ 47.4 เกษตรกรรุ่นใหม่มีความพึงพอใจต่อการอบรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$) เมื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของเกษตรกรรุ่นใหม่จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่าเพศไม่มีผลต่อความพึงพอใจในภาพรวม แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าเพศมีผลต่อความพึงพอใจด้านเนื้อหาอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ส่วนปัญหาและข้อเสนอแนะ พบว่าเนื้อหาที่อบรมนำมาใช้ประกอบอาชีพได้น้อย ควรเน้นเนื้อหาที่สามารถนำมาใช้ประกอบอาชีพได้มากขึ้น ด้านกระบวนการและการให้บริการ คือ จำนวนวันอบรมมากเกินไป ควรลดระยะเวลาการอบรม

คำสำคัญ: ความพึงพอใจ การฝึกอบรม ผู้ประกอบการเกษตรกรรุ่นใหม่ เกษตรกรรุ่นใหม่

Abstract

The purposes of this research were to 1) study and compare the satisfaction of young smart farmers to the training course on preparation for new agricultural entrepreneurs in Bangkok. 2) study the problems and suggestions of new generation farmers towards the training of new generation agricultural entrepreneurs. The questionnaire was used as a tool to collect data from 38 new farmers and with focus groups technique. Data were analyzed using descriptive statistics, t-test and F-test. The results showed that most new trainees of young smart farmers were women (55.3%), aged between 30-39 years (26.3%), graduated elementary level (31.6%), the main occupation was farmers (71.1%), average monthly income was 5,000-10,000 Baht (55.3%), number of years assessed for young smart farmer was 1 year (36.8%), channels getting news and training were from state officials (68.9%), the distance from their residence to the training location was of 20-29 km (47.4%). The new farmers were satisfied with the training with the overall score of high level ($\bar{X} = 4.13$). Comparing their overall satisfaction by gender resulted in no effect. However, the gender attribute affected to content dimension with the significant level of 0.01. On problems and suggestions, study found that the course content was not applicable to the profession enough. The content could have been more practical. On the process and service, the number of training day were too long, should be reduced to the shorter training period.

Keywords: satisfaction, coaching training, entrepreneurship agriculture new generation, young smart farmers

¹ ภาควิชาวิศวกรรมสื่อสารและพัฒนาระบบเกษตร คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

*Corresponding author, Email: 58040485@kmitl.ac.th

คำนำ

ประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่ภาวะสังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มรูปแบบ โดยมีประชากรที่มีอายุมากกว่า 60 ปี ขึ้นไปร้อยละ 16 ซึ่งเป็นอันดับที่ 2 ของกลุ่มอาเซียน (พวงชมพู ประเสริฐ, 2560) แสดงให้เห็นว่าภาคเกษตรไทยกำลังเผชิญกับปัญหาสูงวัยของแรงงานเช่นเดียวกัน โดยเกษตรกรที่มีอายุ 40-60 ปี ได้เพิ่มขึ้นจาก 39% ในปี 2546 เป็น 49% ในปี 2556 และสัดส่วนของแรงงานอายุ 15-40 ปี กลับลดลงอย่างมากจาก 48% เป็น 32% ภายในช่วงเวลาเดียวกัน (โสภณศรี จันทรัตน์ และคณะ, 2561) โดยปัญหาดังกล่าวควรมีการส่งเสริมให้ลูกหลานของเกษตรกรหันกลับสู่อาชีพการเกษตรที่เป็นอาชีพรากฐานของพ่อแม่ (สุวิทย์ ภูมิประเสริฐโชค, 2556) เพื่อให้มีเกษตรกรรุ่นใหม่ที่จะสามารถพัฒนาและต่อยอดอาชีพเกษตรในถิ่นฐานบ้านเกิดของตน

รัฐบาลจึงมีนโยบายในการพัฒนาและสร้างคนรุ่นใหม่ให้เรียนรู้เรื่องเทคโนโลยี การใช้เครื่องมือ การบริหารจัดการ และส่งเสริมการเป็นผู้ประกอบการด้านการเกษตร จึงมีการดำเนินโครงการพัฒนาผู้ประกอบการเกษตรรุ่นใหม่ มีการจัดอบรมหลักสูตรเตรียมความพร้อมสู่การเป็นผู้ประกอบการเกษตรรุ่นใหม่ จำนวนผู้เข้าอบรมจังหวัดละ 50 ราย จากการรายงานการเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าวของกรุงเทพมหานครพบว่า มีจำนวนผู้เข้าอบรมเพียง 38 ราย (รุ่งโรจน์ ดีลี, 2561) ซึ่งไม่ตรงตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ และการอบรมเริ่มจัดขึ้นเป็นครั้งแรกในปีนี้ โดยยังไม่เคยมีผู้ใดศึกษาความพึงพอใจของผู้ที่เข้าร่วมการอบรมมาก่อน

ดังนั้น การศึกษาความพึงพอใจของเกษตรกรรุ่นใหม่ต่อการฝึกอบรมหลักสูตรเตรียมความพร้อมสู่การเป็นผู้ประกอบการเกษตรรุ่นใหม่ ในพื้นที่กรุงเทพมหานครประจำปี 2561 จึงเป็นสิ่งที่ควรทำ เนื่องจากความพึงพอใจของเกษตรกรรุ่นใหม่จะเป็นตัวกำหนดคุณภาพของการฝึกอบรมและความต้องการของผู้ที่เข้าร่วมการอบรม ทั้งนี้ผลของการศึกษาและข้อเสนอแนะจากการศึกษายังสามารถนำมาปรับปรุงหลักสูตรและข้อบกพร่องให้ตรงต่อความต้องการของเกษตรกร ซึ่งจะสามารถดึงดูดเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมการอบรมให้เกิดความสนใจและเข้ารับการอบรมในครั้งต่อไป

วิธีการศึกษา

การวิจัยเรื่องความพึงพอใจของเกษตรกรรุ่นใหม่ต่อการฝึกอบรมหลักสูตรเตรียมความพร้อมสู่การเป็นผู้ประกอบการเกษตรรุ่นใหม่ ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ดำเนินการดังรายละเอียดต่อไปนี้

ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้คือ เกษตรกรรุ่นใหม่ที่เข้าร่วมการอบรมหลักสูตรเตรียมความพร้อมสู่การเป็นผู้ประกอบการเกษตรรุ่นใหม่ ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2561 จำนวน 38 ราย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาและการทดสอบเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วยคำถามปลายปิด (close-ended form) และคำถามปลายเปิด (open-ended form) โดยมีการทดสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย ในด้านความเที่ยงตรงของเนื้อหาข้อมูล (content validity) ผู้วิจัยได้นำแบบร่างของเครื่องมือเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาถึงความเหมาะสม ความชัดเจนของภาษา และเนื้อหาที่ครอบคลุมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ แล้วจึงนำไปทดสอบ (tryout) กับเกษตรกรรุ่นใหม่ที่จะเข้าฝึกอบรมหลักสูตรเตรียมความพร้อมสู่การเป็นผู้ประกอบการเกษตรรุ่นใหม่ จังหวัดปทุมธานี จำนวน 30 ราย และหาความเชื่อมั่น (reliability) โดยวิธีของ Cronbach (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.953 จึงนำแบบสอบถามไปใช้เก็บข้อมูลจริงต่อไป

การสนทนากลุ่ม (focus group) จากตัวแทนเกษตรกรที่เข้าร่วมการอบรมและเจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินการอบรม เพื่อศึกษาข้อมูลเชิงลึก โดยมีประเด็นคำถามเรื่องปัญหาและข้อเสนอแนะในการเข้าร่วมการอบรม

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลจากเกษตรกรที่เข้าร่วมการอบรมและสะดวกในการให้ข้อมูลทันทีหลังเสร็จสิ้นการอบรมในวันสุดท้าย และดำเนินการสนทนากลุ่มเพื่อศึกษาประเด็นปัญหาและข้อเสนอแนะในการเข้าร่วมการอบรม ส่วนเกษตรกรที่ไม่สะดวกในการให้ข้อมูลในขณะนั้น ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลโดยการติดต่อสอบถามทางโทรศัพท์ จนครบตามจำนวนเกษตรกรรุ่นใหม่ที่เข้าร่วมการอบรมทั้งหมด

จัดสนทนากลุ่มตัวแทนเกษตรกรที่เข้าร่วมอบรม และเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบการจัดการอบรม

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล หลังจากผู้วิจัยทำการรวบรวมข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามแล้ว จึงนำข้อมูลมาประมวลผลและวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปโดยใช้ค่าสถิติอธิบายผลการวิจัยดังนี้

สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) เพื่อใช้อธิบายคุณลักษณะของเกษตรกรรุ่นใหม่ที่เข้าอบรม ได้แก่ ค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

สถิติอนุมาน (inferential statistics) เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของเกษตรกรรุ่นใหม่ต่อการฝึกอบรมหลักสูตรเตรียมความพร้อมสู่การเป็นผู้ประกอบการเกษตรกรรุ่นใหม่ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ สถิติทดสอบที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวน (One-way ANOVA) หรือ F-test วิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้มาตราวัดแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ ของลิเคิร์ต Likert (บุญชม ศรีสะอาด, 2545) ดังนี้ 1 = น้อยที่สุด, 2 = น้อย, 3 = ปานกลาง, 4 = มาก และ 5 = มากที่สุด เกณฑ์การแปลค่า ดังนี้ ค่าเฉลี่ย 1.00-1.49 = ความพึงพอใจน้อยที่สุด, 1.50-2.49 = ความพึงพอใจน้อย, 2.50-3.49 = ความพึงพอใจปานกลาง, 3.50-4.49 = ความพึงพอใจมาก และ 4.50-5.00 = ความพึงพอใจมากที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา แล้วนำเสนอในรูปแบบของการพรรณนาเพื่อประกอบผลการศึกษาเชิงปริมาณให้มีความสมบูรณ์มากขึ้น

ผลการศึกษาและวิจารณ์

ข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรรุ่นใหม่ ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร

จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรรุ่นใหม่ที่เข้าอบรมเป็นเพศหญิงมาก ร้อยละ 55.3 มีอายุระหว่าง 30-39 ปี ร้อยละ 26.3 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 31.6 ประกอบอาชีพหลักคือเกษตรกร ร้อยละ 71.1 มีระดับรายได้ต่อเดือนอยู่ที่ 5,000-10,000 บาท ร้อยละ 55.3 ผ่านการประเมินคุณสมบัติ Young Smart Farmer มาเป็นระยะเวลา 1 ปี ร้อยละ 36.8 รับรู้ข้อมูลข่าวสารการอบรมโดยผ่านเจ้าหน้าที่รัฐ ร้อยละ 68.9 ระยะทางจากที่พักมาถึงสถานที่อบรมอยู่ในช่วงระยะ 20-29 กิโลเมตร ร้อยละ 47.4

ความพึงพอใจของเกษตรกรรุ่นใหม่ต่อการฝึกอบรมหลักสูตรเตรียมความพร้อมสู่การเป็นผู้ประกอบการเกษตรกรรุ่นใหม่ ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร

จาก Table 1 พบว่า เกษตรกรรุ่นใหม่มีความพึงพอใจต่อหลักสูตรเตรียมความพร้อมสู่การเป็นผู้ประกอบการเกษตรกรรุ่นใหม่ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.13) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าระดับความพึงพอใจทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับของความพึงพอใจจากมากไปน้อยได้ดังนี้ ด้านสื่อและสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านวิทยากร ด้านการรับความรู้ และนำไปใช้ในการประกอบอาชีพ ด้านกระบวนการและการให้บริการ และด้านเนื้อหา ($\bar{X}$ = 4.24, 4.15, 4.14, 4.09, 4.03 ตามลำดับ) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในด้านสื่อและสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่าทุกข้อได้รับความพึงพอใจในระดับมาก โดยเรียงลำดับความพึงพอใจได้ดังนี้ 1) คุณภาพของเอกสารการอบรมและสื่อประกอบการถ่ายทอดมีความเหมาะสม 2) วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกอบรมมีความทันสมัยและใช้งานได้ดี 3) อาหารและเครื่องดื่มมีความเหมาะสม 4) สถานที่ฝึกอบรมมีความพร้อมและเหมาะสมในการฝึกอบรม 5) ที่ตั้งของสถานที่ฝึกอบรมมีความเหมาะสม 6) ค่ายานพาหนะที่ได้รับสำหรับการเดินทางมาฝึกอบรม ($\bar{X}$ = 4.47, 4.42, 4.39, 4.29, 4.26 และ 3.37 ตามลำดับ) ด้านวิทยากร พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน โดยเรียงลำดับความพึงพอใจจากมากไปน้อยได้ดังนี้ 1) วิทยากรสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ได้ดีและเหมาะสม 2) วิทยากรมีความสามารถในการตอบคำถาม 3) วิทยากรถ่ายทอดเนื้อหาวิชาได้สอดคล้องกับหลักสูตรการฝึกอบรม เปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมร่วมแสดงความคิดเห็น ตรงต่อเวลา และรักษาเวลาได้เหมาะสม 4) วิทยากรมีความรอบรู้ในหัวข้อที่บรรยาย ($\bar{X}$ = 4.26, 4.18, 4.13 และ 4.05 ตามลำดับ) ด้านการรับความรู้และนำไปใช้ในการประกอบอาชีพ พบว่ามีความพึงพอใจในระดับมากทั้งหมด โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้ 1) สามารถนำความรู้จากการฝึกอบรมไปใช้ให้คำปรึกษากับผู้อื่นได้ และการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่จากการอบรมมาประกอบอาชีพ 2) สามารถเพิ่มเครือข่ายภาคเกษตรและมีความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น 3) ได้รับความรู้ แนวคิด ทักษะ และประสบการณ์ใหม่ ๆ จากการฝึกอบรม 4) ความรู้ที่ได้รับหลังการเข้าร่วมการอบรม และสามารถพัฒนาความรู้สู่การเป็นผู้ประกอบการ 5) การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรม ($\bar{X}$ = 4.21, 4.16, 4.13, 4.11 และ 4.08 ตามลำดับ) ด้านกระบวนการและการให้บริการ พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับความพึงพอใจจากมากไปน้อย ดังนี้ 1) การบริการของเจ้าหน้าที่ดำเนินการฝึกอบรม 2) การประชาสัมพันธ์หรือการแจ้งข่าวการอบรม และการประสานงานของเจ้าหน้าที่ดำเนินการฝึกอบรม 3) วัตถุประสงค์และเป้าหมายของการอบรมมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับการเป็นผู้ประกอบการเกษตร 4) การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกัน 5) ระยะเวลาในการฝึกอบรมมีความเหมาะสม 6) การติดตามและประเมินผลหลังการอบรม ($\bar{X}$ = 4.34, 4.32, 4.16, 4.05, 3.87 และ 3.63 ตามลำดับ) ด้านเนื้อหา พบว่ามีระดับความพึงพอใจในระดับมากทั้งหมด โดยเรียงลำดับจากมาก

ไปน้อย ดังนี้ 1) การพัฒนาแผนธุรกิจเกษตร/แผนการตลาด 2) การปรับปรุงสินค้าเกษตร 3) การสร้างมาตรฐานสินค้าเกษตร, การทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายของครัวเรือน และด้านนวัตกรรมทางการเกษตรและการวิจัยต่อยอด 4) ข้อมูลความรู้วิธีการด้านสินเชื่อ และการพัฒนาบรรจุภัณฑ์สร้างแบรนด์ 5) การเพิ่มมูลค่าสินค้าทางการเกษตร ($\bar{X}$ = 4.13, 4.11, 4.03, 4.00 และ 3.97 ตามลำดับ)

Table 1 Satisfaction of the trainees on the preparation of new agricultural entrepreneurs.

Factor	Average	S.D.	Level
Speaker			
1. Knowledge on the topic of the lecturer	4.05	0.90	High
2. Speakers on the course content in accordance with the training course	4.13	0.66	High
3. Speakers allow the trainees to express their opinions	4.13	0.62	High
4. Speakers create a learning environment well and proper	4.26	0.55	High
5. Speakers on time and maintain a reasonable time	4.13	0.52	High
6. The speaker's ability to answer questions	4.18	0.60	High
Average	4.15	0.54	High
Process and service			
1. Publicity or announcement	4.32	0.70	High
2. Training of staff to coordinate the training of officers	4.32	0.57	High
3. The service of the staff performs the training	4.34	0.58	High
4. The duration of the training is appropriate	3.87	0.84	High
5. The purpose of the training are appropriate and consistent with the entrepreneurial agriculture	4.16	0.59	High
6. The event promotes collaborative learning	4.05	0.90	High
7. Monitoring and evaluation after the training	3.63	1.21	High
Average	4.09	0.49	High
Media and facilities			
1. The quality of the training document	4.47	0.55	High
2. The broadcast media are appropriate	4.47	0.60	High
3. Materials / equipment used in training are stylish and work well	4.42	0.55	High
4. Training facilities are available and appropriate training	4.29	0.69	High
5. The location of the training is appropriate	4.26	0.72	High
6. Food and drinks are reasonable	4.39	0.49	High
7. The vehicle had been traveling for training	3.37	0.85	High
Average	4.24	0.45	High
Content			
1. Information about how the loans	4.00	0.73	High
2. Development of agricultural business plan / marketing plan	4.13	0.77	High
3. Processing of agricultural products	4.11	0.68	High
4. The added value of agricultural products	3.97	0.67	High
5. The standardization of agricultural products	4.03	0.71	High
6. Development, packaging, branding	4.00	0.73	High
7. Bookkeeping income - expenses of the household	4.03	0.71	High
8. Innovative agricultural research and extension	4.03	0.67	High
Average	4.03	0.66	High

Table 1 (continued).

Factor	Average	S.D.	Level
Knowledge and use in the occupation			
1. The knowledge gained after attending the training	4.11	0.55	High
2. Knowledge application to agricultural professionals	4.8	0.53	High
3. You can develop your knowledge to become entrepreneurs	4.11	0.50	High
4. Networks can increase the agricultural sector and has strengthened even more	4.16	0.49	High
5. Get the knowledge, skills and experience from training	4.13	0.57	High
6. You can take the knowledge from training to consulting with others	4.21	0.52	High
Average	4.14	0.48	High
Grand average	4.13	0.41	High

เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อความพึงพอใจของเกษตรกรรุ่นใหม่ต่อการฝึกอบรมหลักสูตรเตรียมความพร้อมสู่การเป็นผู้ประกอบการเกษตรรุ่นใหม่ ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร

จากการศึกษา เปรียบเทียบความพึงพอใจของเกษตรกรรุ่นใหม่ต่อการฝึกอบรมหลักสูตรเตรียมความพร้อมสู่การเป็นผู้ประกอบการเกษตรรุ่นใหม่ ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ในด้านปัจจัยส่วนบุคคล โดยจำแนกตามเพศ พบว่าไม่มีความแตกต่างกันของความพึงพอใจต่อการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาความพึงพอใจเป็นรายด้าน จำแนกตามเพศ พบว่าเกษตรกรรุ่นใหม่ที่มีเพศแตกต่างกัน จะมีความพึงพอใจด้านเนื้อหาอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 (Table 2)

Table 2 Compare the satisfaction of trainees by gender.

Factor	Male		Female		T	Sig.
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
1. Speaker	4.24	0.562	4.07	0.525	0.981	0.333
2. Process and service	4.18	0.577	4.02	0.408	0.985	0.331
3. Media and facilities	4.22	0.446	4.25	0.473	-0.165	0.870
4. Content	4.40	0.611	3.73	0.547	3.540	0.001**
5. Knowledge and use in the occupation	4.26	0.459	4.04	0.495	1.457	0.154
Grand mean	4.26	0.438	4.02	0.37	1.838	0.074

*0.05 level of significance, **0.01 level of significance.

เมื่อศึกษา เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก รายได้ จำนวนปีที่ผู้เข้ารับการอบรมผ่านการประเมินคุณสมบัติ Young Smart Farmer และระยะทางจากที่พักมาสถานที่อบรม พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน ไม่ทำให้ความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรเตรียมความพร้อมสู่การเป็นผู้ประกอบการเกษตรรุ่นใหม่ ในพื้นที่กรุงเทพมหานครมีความแตกต่างกัน ทั้งโดยรวมและรายด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 (Table 3)

Table 3 Comparison of personal factors affecting the satisfaction of trainees.

Average personal factors	Source variance	SS	DF	F	Sig.
Age	Total	6.317	37	2.528	0.059
Education	Total	6.317	37	0.176	0.969
Main job	Total	6.317	37	0.797	0.504
Income	Total	6.317	37	0.632	0.650
Number of years the trainee passed the YSF	Total	6.317	37	0.799	0.565
Distance	Total	6.317	37	0.913	0.468

*0.05 level of significance, **0.01 level of significance.

ปัญหาและข้อเสนอแนะ

ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรรุ่นใหม่ต่อการฝึกอบรมหลักสูตรเตรียมความพร้อมสู่การเป็นผู้ประกอบการ เกษตรกรรุ่นใหม่ ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร สามารถสรุปได้ 2 ประเด็น ดังนี้

1. ด้านเนื้อหา เกษตรกรรุ่นใหม่ที่ได้รับการฝึกอบรมบางส่วนได้แสดงความคิดเห็นถึงปัญหาที่พบคือ เนื้อหาการเรียนการสอนในหลักสูตรเตรียมความพร้อมสู่การเป็นผู้ประกอบการเกษตรกรใหม่นั้น ยังนำมาใช้ประกอบอาชีพได้ไม่มาก ควรเน้นเนื้อหาในการอบรมที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการประกอบอาชีพได้มากขึ้น เช่น การเขียนโครงการ เพื่อยื่นขอสนับสนุนจากภาครัฐมาใช้เป็นต้นทุนในการประกอบอาชีพ และเน้นเนื้อหาการเรียนการสอนที่ลงมือปฏิบัติมากกว่าการนั่งฟังบรรยายเนื้อหาตามทฤษฎี เพื่อที่จะได้เข้าใจและสามารถลงมือปฏิบัติเองได้

2. ด้านกระบวนการและการให้บริการ เกษตรกรรุ่นใหม่ที่ได้รับการฝึกอบรมได้แสดงความคิดเห็นถึงปัญหาที่พบในประเด็นนี้ คือ ระยะเวลาในการอบรมไม่เหมาะสม ผู้ที่ได้รับการฝึกอบรมสูญเสียเวลาในการทำงานมาก เนื่องจากหลักสูตรดังกล่าวได้จัดระยะเวลาในการอบรมไว้ 2 ครั้ง ครั้งละ 4 วัน ซึ่งเป็นระยะเวลานาน จึงเสนอให้ลดจำนวนวันในการอบรมให้น้อยลง

ดังแสดงแล้วว่าความพึงพอใจของเกษตรกรรุ่นใหม่ต่อการฝึกอบรมหลักสูตรเตรียมความพร้อมสู่การเป็นผู้ประกอบการเกษตรกรรุ่นใหม่ ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า

1. ด้านสื่อและสิ่งอำนวยความสะดวก เกษตรกรรุ่นใหม่ที่ได้รับการฝึกอบรมมีความพึงพอใจมากในเรื่องของคุณภาพของเอกสารที่ใช้ประกอบการอบรมและสื่อที่ใช้ถ่ายทอดในการอบรม ทั้งนี้เนื่องจากเจ้าหน้าที่ที่ดำเนินโครงการนั้นได้จัดทำเอกสารที่ใช้ประกอบการอบรมมีความชัดเจนอ่านง่าย ตัวหนังสือมีขนาดเหมาะสมต่อวัยของผู้เข้าอบรม สื่อที่ใช้ถ่ายทอดในการอบรมมีความทันสมัย คมชัด

2. ด้านวิทยากร เกษตรกรรุ่นใหม่ที่ได้รับการฝึกอบรมมีความพึงพอใจมากเรื่องวิทยากรสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ได้ดีและเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับผ่องพรรณ จรัสจินดารัตน์ (2560) ที่ได้กล่าวไว้ว่า การเป็นวิทยากรที่ดีและมีประสิทธิภาพจะต้องมีอารมณ์ขันและสร้างบรรยากาศในการอบรมได้อย่างเหมาะสม

3. ด้านการรับความรู้และนำไปใช้ในการประกอบอาชีพ เกษตรกรรุ่นใหม่ที่ได้รับการฝึกอบรมมีความพึงพอใจมากในประเด็นการนำความรู้จากการฝึกอบรมไปใช้ให้คำปรึกษากับผู้อื่นได้และการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่จากการอบรมมาประกอบอาชีพ ทั้งนี้เนื่องจากคุณลักษณะของ Young Smart Farmer จะต้องมีความรู้และความสามารถที่จะนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาประยุกต์ใช้ และเป็นผู้นำทางการเกษตรในท้องถิ่นได้ (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2559) ซึ่งผู้เข้าอบรมทั้งหมดเป็นผู้ที่มีคุณลักษณะดังกล่าว จึงทำให้มีความพึงพอใจมากในเรื่องนี้

4. ด้านกระบวนการและการให้บริการ เกษตรกรรุ่นใหม่ที่ได้รับการฝึกอบรมมีความพึงพอใจมากในการบริการของเจ้าหน้าที่ดำเนินการฝึกอบรม สอดคล้องกับผลของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดหนองบัวลำภู (2555) ทำการประเมินความพึงพอใจต่อการให้บริการของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดหนองบัวลำภู ปีงบประมาณ 2555 พบว่า ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่บุคลากร มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เนื่องจากเจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินการฝึกอบรมมีความสนทนสนมและปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นกันเองกับผู้เข้าอบรม จึงทำให้ผู้เข้าอบรมมีความพึงพอใจกับการให้บริการของเจ้าหน้าที่

5. ด้านเนื้อหา เกษตรกรรุ่นใหม่ที่ได้รับการฝึกอบรมมีความพึงพอใจมากในเนื้อหาเรื่องการพัฒนาแผนธุรกิจเกษตร/แผนการตลาด สอดคล้องกับหลักการและเหตุผลของตัวโครงการที่จะส่งเสริมให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมให้มีความรู้ในการเป็นผู้ประกอบการด้านการเกษตร (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2561)

การศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อความพึงพอใจของเกษตรกรรุ่นใหม่ต่อการฝึกอบรมหลักสูตรเตรียมความพร้อมสู่การเป็นผู้ประกอบการรุ่นใหม่ ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร โดยการเปรียบเทียบความพึงพอใจของเกษตรกรรุ่นใหม่ที่ได้รับการฝึกอบรมจำแนกตามเพศ พบว่า เกษตรกรรุ่นใหม่ที่ได้รับการฝึกอบรมมีความพึงพอใจต่อการฝึกอบรมโดยรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า เพศชายมีความพึงพอใจด้านเนื้อหามากกว่าเพศหญิง อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ซึ่งแตกต่างจากงานวิจัยของสิริฐากร ชูทรัพย์ (2556) ซึ่งรายงานผลการศึกษารื่องความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมโครงการพัฒนาอาชีพผู้ชุมชน พบว่า ผู้เข้ารับการอบรมที่มีเพศแตกต่างกันมีความพึงพอใจต่อโครงการสร้างอาชีพเพื่อชุมชนโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยผู้เข้ารับการอบรมเพศหญิงมีความพึงพอใจมากกว่าผู้เข้ารับการอบรมเพศชาย ทั้งนี้อาจจะเป็นผลจากการอบรมครั้งนี้เนื้อหาหลักสูตรจะเน้นการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ช่วยในการประกอบการอธิบายเนื้อหา ซึ่งเอื้อประโยชน์และดึงดูดความสนใจต่อเพศชายมากกว่าเพศหญิง จึงทำให้เพศชายมีความพึงพอใจมากกว่าเพศหญิง ซึ่งสอดคล้องกับ พันธุ์ศักดิ์ อาภาขจร (2561) ที่ได้กล่าวว่า งานด้านเทคโนโลยีและวิศวกรรม

รวมทั้งงานช่างประเภทต่าง ๆ จะถูกผูกขาดโดยผู้ขายเป็นส่วนใหญ่ ถึงแม้ในยุคสมัยนี้ที่มีการพัฒนาเทคโนโลยีเบาขึ้นมา เช่น อิเล็กทรอนิกส์ โทรคมนาคม คอมพิวเตอร์ ฯลฯ ซึ่งไม่ต้องใช้กำลังมาก สามารถทำงานในร่มได้และไม่เป็นอุปสรรคต่อการใช้ ส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกายขึ้นมาได้ก็ตาม งานเหล่านี้ก็ยังมีสัดส่วนของผู้ขายมากกว่าผู้หญิงอยู่ดี ทั้ง ๆ ที่การทำงานกับเทคโนโลยีประเภทนี้ไม่มีเหตุผลใด ๆ ที่ต้องจำกัดว่าเป็นงานของเพศชายหรือเพศหญิง ซึ่งสรุปได้ว่าผู้ขายมักจะมีควมสนใจเรื่องของเทคโนโลยีมากกว่าผู้หญิง

สรุปผลการศึกษา

เกษตรกรรุ่นใหม่ที่ได้รับการฝึกอบรมเป็นเพศหญิง ร้อยละ 55.3 มีอายุระหว่าง 30-39 ปี ร้อยละ 26.3 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 31.6 ประกอบอาชีพหลักเป็นเกษตรกร ร้อยละ 71.1 มีรายได้ต่อเดือนอยู่ระหว่าง 5,000-10,000 บาท ร้อยละ 55.3 จำนวนปีที่ผ่านการประเมิน Young Smart Farmer เป็นระยะเวลา 1 ปี ร้อยละ 36.8 รับรู้ข่าวสารการอบรมจากเจ้าหน้าที่รัฐ ร้อยละ 68.9 ระยะทางจากที่พักมาสถานที่อบรมอยู่ระหว่าง 20-29 กิโลเมตร ร้อยละ 47.4 เกษตรกรรุ่นใหม่ที่ได้รับการฝึกอบรมมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรเตรียมความพร้อมสู่การเป็นผู้ประกอบการเกษตรกรรุ่นใหม่ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$) เมื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของเกษตรกรรุ่นใหม่ที่ได้รับการฝึกอบรมจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่าเพศที่แตกต่างกันไม่ทำให้ความพึงพอใจในภาพรวมต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าเพศที่แตกต่างกัน มีความพึงพอใจด้านเนื้อหาที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ส่วนปัจจัยส่วนบุคคลอื่น ๆ ของเกษตรกรรุ่นใหม่ที่ได้รับการฝึกอบรม ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก รายได้ จำนวนปีที่ผ่านการประเมิน Young Smart Farmer ระยะทางจากที่พักมาสถานที่อบรม ไม่มีความแตกต่างกันของความพึงพอใจต่อหลักสูตรเตรียมความพร้อมสู่การเป็นผู้ประกอบการรุ่นใหม่ทั้งโดยรวมและรายด้าน สำหรับปัญหาและข้อเสนอแนะของผู้เข้าอบรม พบว่า เนื้อหาที่จัดอบรมนำมาประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพได้น้อย จึงควรปรับปรุงเนื้อหาที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการประกอบอาชีพได้มากกว่านี้ ด้านกระบวนการและการให้บริการ มีปัญหาคือ ระยะเวลาในการอบรมมากเกินไป ผู้เข้าอบรมได้เสนอแนะให้ลดระยะเวลาการอบรมให้น้อยกว่าเดิม

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากผลการศึกษา ถึงแม้ว่าเกษตรกรรุ่นใหม่ที่จะเข้าอบรมจะมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรเตรียมความพร้อมสู่การเป็นผู้ประกอบการเกษตรกรรุ่นใหม่อยู่ในระดับมากก็ตาม แต่บางประเด็น เช่น การประชาสัมพันธ์ที่มีความถี่น้อยและด้านเนื้อหาในหลักสูตร ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่น ๆ ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะจากการศึกษาดังนี้

1. ควรเพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์การจัดการอบรมให้มากกว่าเดิม และมีความหลากหลายของสื่อ/ช่องทางประชาสัมพันธ์ เพราะจากผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรรุ่นใหม่ที่ได้รับการอบรมในพื้นที่กรุงเทพมหานครมีเพียง 38 ราย จากเป้าหมายจำนวนผู้เข้ารับการอบรมทั้งหมด 50 ราย ส่วนใหญ่ได้รับข่าวสารการอบรมจากทางเจ้าหน้าที่ แต่ได้รับข้อมูลข่าวสารการอบรมจากช่องทางอื่นน้อยมาก นอกจากนั้นผู้รับผิดชอบในการจัดอบรมควรทำความเข้าใจกับกลุ่มเป้าหมายและมีการประชาสัมพันธ์ให้มีความถี่มากขึ้น มีระยะเวลาการแจ้งข้อมูลข่าวสารที่นานกว่าเดิม

2. ปรับเนื้อหาในหลักสูตรการอบรมให้สอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกรหรือผู้เข้าอบรมมากขึ้น บางประเด็นไม่จำเป็นต้องอบรมเนื้อหาตั้งแต่พื้นฐาน เพราะเกษตรกรมีความรู้พื้นฐานบ้างแล้ว ซึ่งจะช่วยให้จำนวนวันในการจัดอบรมลดลงด้วย ผู้รับผิดชอบการอบรมควรทำการศึกษาความต้องการของกลุ่มเป้าหมายก่อนจัดหลักสูตรการอบรม เพื่อนำข้อมูลมาสร้างหรือพัฒนาหลักสูตรให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้เข้าอบรม สามารถนำไปใช้งานได้

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2559. *Young Smart Farmer อนาคตและทิศทางการเกษตรกรไทย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2561. คู่มือการดำเนินงานโครงการพัฒนาผู้ประกอบการเกษตรรุ่นใหม่. กรมส่งเสริมการเกษตร. <http://www.bangkok.doae.go.th/ag/thainiyom/manal1.pdf> (2 สิงหาคม 2561).
- บุญชม ศรีสะอาด. 2545. ประเมินโครงการ. <https://www.gotoknow.org/posts/253663> (31 ตุลาคม 2561).
- ผ่องพรรณ จรัสจินดารัตน์. 2560. การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมรูปแบบของระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. <https://tci-thaijo.org> (25 พฤศจิกายน 2561).
- พวงชมพู ประเสริฐ. 2560. ผู้สูงอายุไทย อันดับ 2 ในอาเซียน. คมชัดลึก. <http://www.komchadluek.net/news/edu-health/270595> (26 กันยายน 2561).
- พันธ์ศักดิ์ อาภาขจร. 2561. ผู้หญิงไม่เก่งเทคโนโลยี: ความจริงคนละมุม. สำนักข่าวอิศรา. <https://www.isranews.org/isranews/69742-woman69742.html> (2 สิงหาคม 2561).
- รุ่งโรจน์ ดีลี. 2561. นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ. สัมภาษณ์. 10 กันยายน 2561.
- สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดหนองบัวลำภู. 2555. การประเมินความพึงพอใจต่อการให้บริการของสำนักงานวัฒนธรรม จังหวัดหนองบัวลำภู. ปีงบประมาณ 2555. สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดหนองบัวลำภู. <https://www.mculture.go.th/nongbualamphu/images/vichakan.doc>. (25 พฤศจิกายน 2561).
- สิฏฐากร ชูทรัพย์. 2556. ความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมโครงการพัฒนาอาชีพสู่ชุมชน. *วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ* 16: 215-224.
- สุวิทย์ ภูมิประเสริฐโชค. 2556. เกษตรกรรุ่นใหม่กับการเกษตรในยุคหน้า. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. <https://www.trf.or.th/research-digest/1063-2013-12-07-03-28-52> (4 กันยายน 2561).
- โสมาตรมี จันทรัตน์ วิษณุ อรรถวานิช และบุญธิดา เสงี่ยมเนตร. 2561. จุลทรรศน์ภาคเกษตรไทยผ่านข้อมูลทะเบียนเกษตรกรและสำมะโนเกษตร. สถาบันวิจัยเศรษฐกิจป๋วย อึ๊งภากรณ์. <https://www.pier.or.th>. (10 พฤศจิกายน 2561).

วันรับบทความ (Received date) : 15 พ.ย. 61

วันแก้ไขบทความ (Revised date) : 28 ม.ค. 62

วันตอบรับบทความ (Accepted date) : 11 มิ.ย. 62